

CHEMICKÉ ZABEZPEČENÍ STŘETNÉHO SRAŽENÍ

Nepřítel bude všemi prostředky a způsoby průzkumu vyhledávat a zjišťovat činnost našich vojsk. Se zesílenou činností všech druhů průzkumu nepřítele můžeme počítat zejména v situaci, která povede ke střetnému sražení. Na konkrétní výsledky průzkumu bude také navazovat použití ZHN. Cílem veškeré činnosti nepřítele bude tedy zjistit naše vojska a údery ZHN zdržet, nebo zastavit náš postup (pochod) a předejít naše vojska v zahájení aktivní bojové činnosti v prostorech (čarách) pro něho výhodných. K napadení vojsk vedlých do střetného sražení použije nepřítel letectvo, raketové prostředky a dělostřelectvo.

Pokud budou vojska v pochodových proudech za přibližování, poskytují lineární cíle, které jsou málo vhodné pro efektivní použití jaderných i chemických zbraní. V této době může nepřítel používat pozemní jaderné výbuchy k ničení komunikačních uzlů, na přechody přes vodní překážky, horské a zalesněné prostory, odolné a rozlehlé vojenské objekty. Pozemními jadernými výbuchy dosáhne nepřítel zničení daného cíle a vytvoření rozsáhlých pásem radioaktivního zamoření, čímž ovlivní pochod našich vojsk. Se stejným cílem může používat i chemické zbraně s dlouhodobějšími účinky. Pro tento účel jsou nejvhodnější otravné látky typu VX a yperit.

Z hlediska použití ZHN bude nejnebezpečnější období rozvinování vojsk na čarách rozvinutí pro střetné sražení. Z lineárních cílů se stávají cíle plošné.

Za této situace použije nepřítel jaderných neutronových a chemických zbraní hromadně a všemi prostředky. Při použití jaderných zbraní půjde především o vzdušné výbuchy. Významné místo bude mít použití neutronové munice vzhledem k cha-

rakteru jejich účinků. Oba způsoby neomezí nepřítel v manévru radioaktivním zamořením.

Z chemických zbraní může používat rychle působící, všeobecně jedovaté, zneschopňující a dusivé otravné látky (sarin, kyanovodík, psychoaktivní BZ, CS), které nezpůsobují zamoření terénu.

Chemické zbraně s dlouhodobým působením v prostoru napadení (OL typu VX a yperit) může nepřítel použít na druhý sled, zálohy a týlové objekty, především na cíle na směrech, kde sám nebude útočit, a ke krytí boků. Obecně mohu uvést, že nepřítel použije těchto typů OL v uvedené situaci výjimečně.

Kalkulační výpočty v použití zbraní hromadného ničení musí vycházet ze znalostí zásad jejich použití v prostoru nastávající bojové činnosti, z povětrnostní situace a konkrétní operační a bojové situace. Tyto možnosti mají orientační charakter a slouží k modelování situace, pro kterou řešíme optimální organizaci opatření k zabezpečení vojsk.

V našem případě musíme počítat se skutečností, že nepřítel může vytvářet rozsáhlá pásma radioaktivního i chemického zamoření v době přibližování a že bude po celou dobu ničit vojska údery ZHN a vytvářet tak velmi složitou situaci. Z těchto skutečností musí vycházet velitel a štáb, zvláště pak NCHV, při plánování a organizování chemického zabezpečení střetného sražení.

Na plánování, organizaci a operativní řízení chemického zabezpečení bude mít vliv vznik střetného sražení i jeho průběh.

Střetné sražení armády může vzniknout při zahájení útočné operace v pohraničí, v průběhu útočné operace při odrážení protiúderů, při střetnutí se s jeho prisunovanými zálohami, nebo v průběhu obran-

né operace při vedení protiúderu, popř. při přechodu do protiútoků. Při střetném sražení v pohraničí bude málo času na jeho přípravu. Při střetném sražení v průběhu operace bude k dispozici zpravidla více času. Střetné sražení se povede částí nebo hlavními silami armády. Může se rozvinout na jednom nebo několika směrech v pásmu armády. Střetné sražení bude charakterizováno omezeným časem na jeho organizaci, rychlými změnami situace, rychlým spádem bojové činnosti, úporným bojem o získání a udržení iniciativy, zasazením vojsk do sražení z chodu a širokým použitím manévru k obchvatu do boků a k úderu do týlu uskupení nepřítele. Charakteristické pro střetné sražení je nesouvislá fronta. Boj o iniciativu je nejdůležitějším charakteristickým rysem střetného sražení. Rozhodující význam budou mít předstihující jaderné údery na jaderné prostředky nepřítele a na jeho tankové uskupení. Těmito údery se mimo jiné dosáhne i ochrany vlastních vojsk před úderem jadernými, neutronovými i chemickými zbraněmi.

Na organizaci chemického zabezpečení a použití chemického vojska budou mít dále vliv způsoby zničení nepřítele ve střetném sražení. Při čelním úderu bude použito chemického vojska charakterizováno jeho centralizovaným použitím. Při vstřícných úderech nebo při úderu do jednoho boku a při nutnosti zabezpečovat vojska poutající čelně uskupení nepřítele, bude použito chemického vojska decentralizované. Uskupení chemického vojska k zabezpečení střetného sražení musí umožnit okamžité použití útvarů a jednotek k odstranění následků po použití ZHN nepřítelem, umožňovat vedení manévru k zabezpečení hlavních sil, které vedou úder do boku a týlu uskupení nepřítele. Při tom je třeba se vyvarovat složitých manévru útvarů chemického vojska, které by mohlo vést ke ztrátě času a tím i k ohrožení splnění úkolu v požadovaném čase.

Střetné sražení zpravidla zahrnuje:

- jaderné údery operačně taktickými a po přiblížení stran i taktickými prostředky,
- odrazení úderů ze vzduchu,
- bojovou činnost předsunutých odřadů,
- bojovou činnost vzdušných výsadek,
- úder tankových a motostřeleckých svazků k rozdělení a rozbití protisložícího nepřítele a rozvíjení útoku do hloubky.

Rozhodující úlohu při ničení hlavního uskupení přisunujících se (útočících) vojsk nepřítele mají jaderné zbraně raketového vojska, frontové letectvo a také důsledná ochrana vlastních vojsk proti úderům ze vzduchu prostředky PVO. Proto také hlav-

ní úsilí sil a prostředků chemického vojska bude zaměřeno v prvním pořadí na zabezpečení bojové činnosti svazků a útvarů těchto druhů vojsk, na rychlé odstraňování následků jejich napadení ZHN nepřítelem, na zabezpečení bojové činnosti vojsk vedoucích úder do boku a týlu hlavního uskupení nepřítele a na poskytnutí pomoci svazkům a útvarům 2. sledu a zálohám armády zabezpečujícím narůstání úsilí v hloubce sestavy nepřítele.

Z toho plyne, že hlavními opatřeními chemického zabezpečení bojové činnosti vojsk ve střetném sražení bude:

- zjišťování parametrů jaderných výbuchů v pásmu přesunu i vedení střetného sražení,
- zjišťování radiační, chemické i biologické situace na osách přesunu, na čarách rozvinování a směrech útoku svazků a útvarů,
- použití dýmu v rámci maskování 2. sledu (zálohy) při jeho zasazení do boje,
- zabezpečení svazků a útvarů technikou chemického vojska a prostředky ochrany.

V průběhu střetného sražení se nepřetržitě zjišťování parametrů jaderných výbuchů na směrech činnosti hlavního uskupení tankových a motostřeleckých svazků zabezpečuje silami jednotek vyčleněných na tyto směry od praporu speciální kontroly armády. K tomu je nutné vždy mít možnost rozvinutí jednotek praporu speciální kontroly na stanovištích v daném prostoru ještě před zahájením střetného sražení. To znamená určenou jednotku praporu speciální kontroly začlenit již do předsunutého odřadu, nebo ji vést za předsunutým odřadem tak, aby získala dostatek času pro zaujetí stanovišť před příchodem (rozvinováním) hlavních sil armády.

Tyto jednotky se budou v průběhu střetného sražení přemísťovat nejčastěji po rotách nebo i po stanicích v závislosti na postupu předsunutých odřadů, jejich úspěchu a úspěchu hlavních sil.

Radiační a chemický průzkum vedou zpravidla síly a prostředky vojsk (průzkumné skupiny, PO, 1. sledy tankových i motostřeleckých svazků) s důrazem na osy jejich přesunu, v prostorech rozvinování předbojové i bojové sestavy, v prostorech palebných postavení dělostřelectva i raketových oddílů.

Síly a prostředky armády vedou radiační, chemický a povšechný biologický průzkum na přechodech přes velké vodní překážky, které jsou na směrech postupu vojsk a také na osách přesunu 2. sledu a záloh při zasazení k narůstání úsilí

v hloubce, v prostorech rozmístění míst velení, v bojových postaveních raketových oddílů armádní raketové brigády, protiletadlové raketové brigády i v palebných postaveních dělostřelectva.

Významné místo bude mít vzdušný radiální průzkum s důrazem na osy přesunu a prostory rozvinování do bojových sestav pro střetné sražení. K využití výsledků průzkumu bude třeba pro činnost vojsk zabezpečit příjem zpráv vysílaných z paluby vrtulníku za letu u představeného odřadu, na výpočetně analytických skupinách svazků prvního sledu a na radiálním středisku armády.

Do zahájení střetného sražení se může uskutečnit přemístění míst velení armády, přísun raket, munice a také doplnění vojsk ostatním materiálem. V souvislosti s tím upřesňujeme úkoly vzdušnému i pozemnímu radiálnímu, chemickému a povšechnému biologickému průzkumu ke zjištění situace na osách přesunu i v prostorech rozmístění míst velení, armádní raketové technické základny, týlových útvarů a zařízení a na hlavních automobilních silnicích.

Velký význam má rychlý sběr zpráv o radiální a chemické situaci, včasné její vyhodnocení a návrh veliteli k činnosti vojsk v dané situaci. Odpovědná úloha v plnění tohoto úkolu v krátkém čase náleží NCHV, jeho oddělení i RS armády.

Úplná speciální očista vojsk bude probíhat jen na základě rozhodnutí velitelů svazků nebo velitele armády po splnění bojových úkolů nebo po jejich vyvedení z boje. Při přesunu k čáře možného střetnutí s nepřitelem a v průběhu střetného sražení půjde zpravidla o částečnou speciální očistu, a to v situaci, která to umožní.

Úplnou speciální očistu organizujeme především ve prospěch armádní raketové brigády, protiletadlové raketové brigády, druhého sledu a záloh armád. Nejčastějším způsobem bude uskutečnění speciální očisty přímo v sestavě zamořených útvarů, dělostřeleckých skupin apod. a na průjezdnicích MSO rozvinutých na osách postupu zamořených vojsk. Pozornost přitom věnujeme bojovému zabezpečení prací na MSO, neboť ve střetném sražení může do-

cházet k pronikání nepřitele do značné hloubky naší sestavy.

Ještě před střetným sražením musí NCHV zabezpečit kontrolu úplnosti vybavení a doplnění vojsk prostředky speciální očisty. Stejným způsobem kontroluje úplnost prostředků protichemické ochrany a doplnění pohyblivých zásob těchto prostředků u svazků a útvarů. Požadavkem je, aby vojska byla 100% vybavena bojeschopnými prostředky ochrany s vytvořením stanovené výše pohyblivých zásob chemického materiálu.

Ve střetném sražení budou často použity taktické a operačně taktické výsady. NCHV je povinen zabezpečit radiální a chemický průzkum prostoru nasednutí, výsady vybavit vojskovými prostředky speciální očisty a prostředky radiálního a chemického průzkumu. V podmínkách vysoké manévrovosti vojsk je využívání ochranných vlastností terénu a ženijních opatření ztíženo. Z tohoto důvodu bude mít vedle aktivního boje s prostředky jaderného a chemického napadení nepřitele značný význam utajení a překvapivá činnost vlastních vojsk. Toho se mimo jiné dosahuje opatřením operačního maskování a v jeho rámci použitím dýmu. Při předvídání střetného sražení v souladu s plánem operačního maskování je nutné pro plnění tohoto úkolu předem určit síly a prostředky, připravit materiální a technickou stránku zadymování. V dalším podle konkrétní situace upřesnit a doplnit způsob, prostory a dobu zadymování.

Zadymování používají vojska k zabezpečení skrytého manévru představených odřadů při jejich přesunu, rozvinování a útoku z chodu; prostředky dělostřelectva a letectva k oslepení pozorovatelů a protitankových prostředků nepřitele; síly a prostředky chemického vojska s cílem maskovat druhý sled i zálohy na čarách rozvinování k zasazení do boje a také k maskování palebných prostorů arb, plrb i palebných postavení dělostřelectva.

NCHV bude tedy organizovat plnění jednotlivých opatření chemického zabezpečení s předvídáním a zpravidla také na větším prostoru. Převážná část opatření bude přitom probíhat v časové tísní a často za velmi nepřehledné situace.

Úkoly velitele, štábu a NCHV při organizaci, plánování a řízení chemického zabezpečení střetného sražení

S možností střetného sražení v útočné operaci počítá velitel armády ještě v době její přípravy. Opatření k bezprostřední organizaci sražení se realizuje podle kon-

krétních podmínek, zpravidla postupným přijímáním rozhodnutí. Podklady pro rozhodnutí velitele k organizaci střetného sražení se získávají průzkumem všeho druhu,

zvláště vzdušným průzkumem. Průzkum musí včas získat údaje o rozmístění prostředků jaderného napadení, o přesunujících se prouděch nepřítel z co největší vzdálenosti, jeho složení, o radiační a chemické situaci a o charakteru terénu v prostoru možného střetného sražení. Po získání těchto podkladů bude mít velitel čas k přijetí rozhodnutí ke střetnému sražení, k organizaci předstihujících jaderných úderů i k manévru vojsky. Opatření chemického zabezpečení pro střetné sražení se buď upřesňují, nebo v souladu se situací nově řeší.

Včasná a všestranná příprava střetného sražení v krátkých časových lhůtách vyžaduje i od NCHV předvídání vývoje situace a v souladu s tím i opatření k chemickému zabezpečení vojsk. Tato opatření bude postupně rozšiřovat a upřesňovat na základě rozhodnutí velitele, situace na frontě, rozmístění a možností chemického vojska. Nejdříve bude řešit opatření k chemickému zabezpečení předsunutých odřadů, včetně přidělení jednotek chemického vojska. V dalším bude řešit opatření k chemickému zabezpečení rozvíjení hlavních sil a k zasazení druhého sledu a záloh.

NCHV ve svém návrhu veliteli v každém případě uvádí:

- skutečnou i předpokládanou radiační a chemickou situaci v pásmu činnosti a v prostoru nastávajícího střetného sražení a její vliv na plnění stanovených úkolů vojsky,
- jaká opatření chemického zabezpečení učiní nadřazený ve prospěch armády,
- návrh hlavních opatření chemického zabezpečení, zvláště na organizaci zjišťování parametrů jaderných výbuchů, radiačního a chemického průzkumu, speciální očištění a zadýmávání,
- síly a prostředky k plnění těchto úkolů, jejich bojeschopnost a možnosti,
- sestavu chemického vojska, manévry v průběhu střetného sražení,
- vyčlenění zálohy chemického vojska,
- způsoby, prostory, dobu zadýmávání, vyčlenění sil a prostředků,
- zabezpečení vojsk prostředky ochrany a vytvoření jejich zásob.

Velitel armády v rámci zhodnocení situace z hlediska chemického zabezpečení střetného sražení ujasňuje:

- předpokládané použití ZHN nepřítelům,
- skutečnou i předpokládanou radiační a chemickou situaci a její vliv na organizaci a vedení střetného sražení,
- ke které době a jaká opatření jsou nezbytná v přípravě a v průběhu střetného sražení k ochraně vojsk,

- dobu, která je k dispozici na organizaci chemického zabezpečení,
- složení chemického vojska a jeho možnosti,

— v jakém rozsahu terén a počasí napomáhají v ochraně vojsk proti ZHN.

Potom na základě hodnocení situace určí:

- kdy a kde se může vytvořit nejsložitější radiační a chemická situace,
- ve které etapě, na kterých směrech (prostoru) soustředit úsilí k chemickému zabezpečení vojsk,
- základní opatření armádního významu, která jsou nutná k chemickému zabezpečení střetného sražení, vyčlenění k tomu potřebných sil, prostředků a předpokládané lhůty jejich splnění.

V rozhodnutí ke střetnému sražení velitel armády stanoví mimo jiné i úkoly pro chemické zabezpečení včetně činnosti vojsk v zamořených prostorech. Pokyny velitele armády pro organizaci ochrany vojsk z hlediska chemického zabezpečení a v závislosti na situaci mohou obsahovat:

- ve kterých prostorech (na kterých směrech) a v zájmu kterých prvků operační sestavy soustředit úsilí chemického zabezpečení,
- zjišťování parametrů jaderných výbuchů, prostory, síly a prostředky, informace štábu a svazků,
- hlavní úkoly radiačního a chemického průzkumu,
- způsob varování vojsk o nebezpečí radioaktivního a chemického zamoření,
- způsoby překonávání zamořených prostorů,
- pořadí a čas speciální očištění vojsk,
- výše zásob prostředků ochrany,
- úkoly útvarům a jednotkám chemického vojska.

Štáb armády v soulase s rozhodnutím velitele a jeho pokyny pro chemické zabezpečení organizuje zjišťování parametrů jaderných výbuchů, předvídá radiační a chemickou situaci, organizuje radiační a chemický průzkum, vyhodnocování radiační a chemické situace a varování vojsk o nebezpečí zamoření, překonávání pásem zamoření a činnosti vojsk v těchto pásmech a odstraňování následků použití ZHN nepřítelům.

Důležitým předpokladem pro úspěšné vedení střetného sražení budou promyšlená a včas vedená palebná soustředění všemi prostředky armády (zvláště jadernými zbraněmi) ke zničení přisunujícího se uskupení nepřítel a jeho prostředků použití ZHN. Současně jsou nutná opatření k ochraně vlastních vojsk před účinky zbraní hromadného ničení nepřítel.

Ve střetném sražení se může široce uplatnit obměna vojsk, která ztratila bojeschopnost, zálohami a druhými sledy. U těchto vojsk se organizuje dozimetrická a chemická kontrola zamoření, úplná speciální očista a doplnění prostředky ochrany a chemickým materiálem. Při zasazení druhého sledu k narůstání úsilí organizujeme chemické zabezpečení podle všeobecných zásad s přihlédnutím ke způsobům zasazení a úkolům po jeho zasazení: zda je zasazen k zakončení zničení nepřítele a k rozvíjení úspěchu do hloubky, k vystřídání vojsk prvního sledu, která ztratila bojeschopnost, k ničení uskupení nepřítele, která ohrožují boky sestavy vojsk armády nebo jako OMS armády. Po-

dle toho je nutné upřesnit i některé zvláštnosti jeho chemického zabezpečení. V každém případě však musíme uchovat jeho organické síly a prostředky pro plnění opatření chemického zabezpečení až po jeho zasazení do boje.

V průběhu střetného sražení musíme reagovat nejen na časté a rychlé změny vševojskové situace, ale také na radiační a chemickou situaci. Pájde o nepřetržitě upřeshňování úkolů vojskům vzhledem k situaci, o organizaci a vydávání nařízení pro radiační a chemický průzkum, ke zřizování obížděk zamořených prostorů, určení způsobů jejich překonávání i vydávání nařízení pro speciální očistu.

Organizace velení a řízení chemického zabezpečení střetného sražení

Při organizaci velení chemickému vojsku a řízení chemického zabezpečení ve střetném sražení budou zvyrazňovány takové rysy, jako je předvídatost, operativnost a iniciativa. Zvláštnost v práci NCHV bude v tom, že svá rozhodnutí a opatření k chemickému zabezpečení i použití chemického vojska bude přijímat postupně. Složitější může být i doručování úkolů (nařízení) vykonavatelům. To bude vyžadovat (mimo opatření k zabezpečení spojení technickými prostředky) včasné zabezpečení styčných důstojníků od podřízených útvarů a jednotek chemického vojska.

K přesné znalosti radiační a chemické situace jako prvku, který může ovlivnit rozhodnutí velitele v řadě otázek, musí NCHV armády zabezpečit plynulé získání parametrů a údajů o chemickém napadení, jejich průběžné vyhodnocování a zpracování do přehledů. Velký význam bude mít spolupráce se zpravodajským oddělením a oddělením ženijního vojska při předvídání zámyslu nepřítele v použití jaderných min a chemických fugasů a v důsledku toho předpovědi možné radiační a chemické situace a stanovení jejího vlivu na střetné sražení.

Vzhledem ke složitosti chemického zabezpečení střetného sražení musí NCHV při organizaci součinnosti velitelem armády určit a upřesnit prostory zjišťování parametrů jaderných úderů, úkoly radiačního a chemického průzkumu, organizaci speciální očisty a použití dýmu vždy s dobou pohotovosti k plnění úkolu, zahájení a ukončení daného úkolu. Rovněž tak musí věnovat pozornost součinnosti útvarů a jednotek chemického vojska armády a divizí. Součinnost bude spočívat ve sladěním úkolu útvarů chemického vojska co do prostoru, času a vyčleněných sil pro jejich plnění. K zabezpečení součinnosti NCHV zpravidla určuje čáru, po kterou plní úkoly prostředky chemického vojska armády, upřeshňuje čáru, po kterou působí prostředky frontu. V obou případech s uvedením po jakou dobu, jakými silami a prostředky a potřebné signály.

Pro nedostatek času při přípravě střetného sražení budou tato opatření k zabezpečení součinnosti uvedena zpravidla již v nařízení pro chemické zabezpečení svazků a v nařízeních pro velitele útvarů a jednotek chemického vojska armády. K řešení závažných úkolů součinnosti bude vhodné vysílat na podřízené stupně představitel z oddělení chemického vojska.

Při střetném sražení, zvláště s použitím ZHN, se bude situace rychle měnit. Vojska povedou často bojovou činnost z složitě radiační i chemické situace, budou přecházet od jednoho druhu bojové činnosti ke druhému a měnit směry útoku. Tato dynamika bojové činnosti bude klást mimořádné požadavky na organizaci i operativní a nepřetržitě řízení chemického zabezpečení. Přitom bude mít mimořádný význam schopnost předvídání vývoje situace, zvláště radiační a chemické situace, a na jejím základě v časovém předstihu organizovat odpovídající opatření k uchování bojeschopnosti vojsk.